

חפסולת לפסלים

מאת: מאיה בניטה

כשאתם שותים מבקבוק פלסטיק, אוכלים בסכו"ם חד פעמי או משתמשים בסופרמרקט בשקיות ניילון – חשבתם פעם לאן הפלסטיק מגיע ומהי ההשפעה שלו על הסביבה? לצערנו, אחת הבעיות הגדולות ביותר המאיימות על כדור הארץ היא פסולת פלסטיק. פלסטיק אינו מתכלה ולוקח לו 500 שנה להתפרק. לכן הוא מזהם מאוד את כדור הארץ ועלול לפגוע בבריאות שלנו, להרוס מערכות אקולוגיות ולפגוע בחיות בר – במיוחד בדגים ובמינים הימיים.

הבשורה המשמחת היא שאפשר לעשות שינוי ולהוביל לצמצום בעיית הפלסטיק. הכירו את אווי אנקה (בת 32), אמנית רב־תחומית וסביבתית, אקטיביסטית וחוקרת שימור סביבה, המנהלת את עמותת Plastic Free Israel מאז שנת 2018. "לפני שהקמתי את העמותה טיילתי באפריקה ואז

נחשפתי לבעיית זיהום הפלסטיק. ניקיתי שם את חופי הים ואת הטבע מפלסטיק, וכשהגעתי לארץ הקמתי יחד עם סתיו פרידמן את העמותה. אנחנו עוסקים בהעלאת המודעות וחינוך בנושא זיהום הפלסטיק והנזקים שלו לטבע, לחיות הבר ולבריאות האדם", מספרת אווי.

מהם הנזקים העלולים להיגרם כתוצאה מזיהום פלסטיק?

"הפלסטיק לא מתכלה. הוא מתפרק לחלקיקים קטנים שנקראים מיקרופלסטיק ולחלקיקים קטנים עוד יותר בשם ננו פלסטיק. החלקיקים האלה נמצאים באוויר, בנתיבי המים ובאדמה, ועלולים לגרום לבני האדם לבעיות בריאותיות כמו בעיות בדרכי הנשימה ובעיות פוריות. בנוסף לכך, הפלסטיק גורם לפגיעה באיזון האקולוגי. מדי שנה מתים מאות אלפי בעלי חיים כתוצאה מאכילה של פלסטיק. לכן חשוב מאוד להעלות את המודעות לנושא".

מה אתם עושים במסגרת עמותת Plastic Free Israel?

"אנחנו עורכים הקרנות סרטים, הרצאות ושיתופי פעולה עם עסקים במטרה להציג חלופות אחרות לשימוש בפלסטיק. בנוסף לכך, אנחנו מארגנים פעילויות של ניקוי חופים מפסולת הפלסטיק, כשהשקיות המשמשות לניקוי החופים הן שקיות שנתרמות על ידי עסקים לשימוש חוזר והכפפות לאיסוף הפסולת הן כפפות רב־פעמיות".

במסגרת העמותה, אווי החליטה ליצור מיצגי אמנות ואפילו שמלות שעשויים מפסולת פלסטיק: "כשאנחנו מנקים את החופים, אנחנו מוצאים פריטי פלסטיק במצב טוב, צבעוניים ויפים, שלא נראים כמו פסולת. החלטתי לאסוף את הפלסטיק וליצור ממנו אמנות כדי להעביר את המסר על כך שהשימוש הרב שלנו בפלסטיק פוגע בנו ובבעלי החיים".

ספרי על האמנות שיצרת מפסולת פלסטיק.

"אחד הפסלים הראשונים שיצרתי הוא פסל של סוסון ים, שמוצג כיום במצפה התת־ימי באילת. זה פסל בגובה של 2 מטר והוא עשוי מפלסטיק שמצאתי בחופים, כמו צינורות השקיה, ברגים וחתיכות של ג'ריקנים. עטפתי את הפסל בחלקיקים צבעוניים של פלסטיק שמצאתי בחופים. ביצירת האמנות שלי אני לא עושה שימוש בדבק וצבע, העשויים מפלסטיק בעצמם. כמו כן, אני יוצרת עבודת צילום של פלסטיק – אני מסדרת עם פינצטה את חלקיקי המיקרופלסטיק שאני מוצאת בחוף הים, יוצרת דימוי ומצלמת אותו. למשל, באמצעות אטבי כביסה שנזרקו יצרתי דימוי של אמוניט – בעל חיים ימי שנכחד לפני מיליוני שנה, ועיצבתי גם שמלה שעשויה כולה מבדלי סיגריות".

ספרי על השמלה המיוחדת שעיצבת.

"סוג הפסולת הנפוץ ביותר בעולם אותו זורקים אנשים הוא בדלי סיגריות. הבדלים עצמם עשויים מפלסטיק והם מזהמים מאוד את הסביבה. אספתי את בדלי הסיגריות מהחופים, מהרחוב ומהפארקים, תפרתי אותם באמצעות חוט ומחט למחור ולחצאית יד שנייה – וכך יצרתי שמלה. בשמלה יש כמעט 5,000 בדלי סיגריות ולקח לי מעל 100 שעות עבודה ליצור אותה. לבשתי את השמלה במצעד הפסולת ביוזמת Creative Change – תצוגת אופנה של בגדים העשויים כולם מפסולת. המטרה של המצעד היא להעלות למודעות את נזקי פסולת הפלסטיק וגם את הנזקים הסביבתיים של תעשיית האופנה המייצרת טונות של פסולת פלסטיק. כשאנשים ראו את השמלה במבט ראשון, הם לא שמו לב שהיא עשויה מסיגריות ורבים מהם החמיאו לי עליה. כשסיפרתי להם שאת כל בדלי הסיגריות האלו אנשים עישנו זרקו על הרצפה, הם נדהמו".

מה אנחנו יכולים לעשות כדי לצמצם את זיהום הפלסטיק?

"קודם כול, חשוב שנהיה מודעים לבעיה ולנזקים שהפלסטיק מייצר. אנחנו יכולים לצמצם את השימוש במוצרים חד־פעמיים – לא לאכול בכלים חד־פעמיים ולא בבקבוקי שתייה חד־פעמיים. לפני שאתם זורקים מוצר פלסטיק לפח, חשבו פעמיים – אולי במקום לזרוק אותו אפשר לתקן, לתרום אותו או להשתמש בו למטרות אחרות. חשוב גם להיות מודעים להרגלי הקנייה שלנו – כשאנחנו קונים מוצר חדש, עלינו לחשוב אם אנחנו באמת צריכים אותו ולבדוק אם אפשר לקנות מוצר דומה מחומר ידידותי לסביבה שאינו מזהם, כמו עץ או מתכת. אני מאמינה שאם כולנו נפעל – נוכל לעשות שינוי".

כמה דברים שאולי לא ידעתם על פסולת פלסטיק:

- ♦ מאז שנת 1950 יוצרו כ־9.2 מיליארד טון פלסטיק בעולם.
- ♦ בשנת 2021 בלבד יוצרו 400 מיליון טון.
- ♦ ההערכה היא שעד שנת 2050, הכמות הכוללת של הפלסטיק שיווצר צפויה להגיע ל־34 מיליארד טון.
- ♦ בישראל נוצרת מדי שנה פסולת פלסטיק בכמות של כמיליון טונות, למעלה מ־100 ק"ג פלסטיק לאדם!
- ♦ מדי שנה נצרכות כ־2 מיליארד שקיות חד־פעמיות וכ־1.7 מיליארד בקבוקי שתייה חד פעמיים.

